

Arkivsak: 201300222

Arkivkode: 121

Saksbeh: Håkon Kleven

Saksgang
Bydelsutvalget

Møtedato
31.03.2014

RISIKOVURDERING AV BUDSJETT 2014

Innledning

Bydelsdirektør har gjennomgått grunnlaget for aktiviteter og tiltak i vedtatt budsjett 2014, og kartlagt risikoen for at tiltakene ikke skal bli gjennomført i henhold til fremdriftsplanen, eller få den ønskede økonomiske effekt.

Risikoanalysen er gjennomført for å synliggjøre risiko i budsjettgrunnlaget med utgangspunkt i vedtatt budsjett opp mot aktivitetsnivået ved inngangen av året. Det er foretatt en vurdering opp mot regnskapet per 28.02.2014 og aktivitetsnivå på de større områdene, som hjemmetjenesten, kjøp av sykehjemsplasser, funksjonshemmede, barnevern og økonomisk sosialhjelp.

Saken belyser de områder som vi på nåværende tidspunkt vurderer som de største risikoområdene og en vurdering av usikkerhetsfaktorer og tiltak for budsjettbalanse, sammenholdt med tidligere års erfaringer i forhold til kostnads- og aktivitetsutvikling. Aktiv prognose bygger på en vurdering av de tiltak som er eller planlegges iverksatt.

bydelens regnskapsresultat for 2013 ble 27,7 mill. kroner i mindreforbruk. Mindreforbruket er i stor grad knyttet til mindreforbruk i 2012 og økt refusjonsinntekter knyttet til ressurskrevende brukere. Dette utgjorde henholdsvis 10,6 og 11,7 mill. kroner. Ser man bort fra merforbruket på økonomisk sosialhjelp i 2013, som var på 4,7 mill. kroner, hadde bydelen et mindreforbruk på ordinær drift på 7,9 mill. kroner.

Bydelen har i 2014 et budsjett som i utgangspunktet ikke legger opp til større omstillingsprosjekter for å ha kontroll på den økonomiske rammen. Bydelsdirektør er av den oppfatning at vedtatt aktivitetsnivå i utgangspunktet er nøkternt og realistisk ut fra forutsetninger som ligger i befolkningens alder og sosioøkonomiske sammensetning. Tidligere risikoområder som sykehjemsplasser ble budsjettet med 6 plasser over forventet nivå og hjemmetjenesten fikk økte rammer til overtid og tillegg.

I forbindelse med behandling av budsjett ble det også avsatt 2,6 mill. kroner i reserve knyttet til hjemmetjenesten og 2,4 mill. kroner som en generell reserve/udisponert midler.

Økonomisk sosialhjelp er avsatt med de samme rammer som bydelen har fått tildelt på området. På det tidspunkt budsjettforslaget ble utarbeidet hadde bydelen et gjennomsnittlig antall klienter på 376 (per oktober 2013).

Hjemmetjenesten

Budsjettforutsetninger hjemmetjenesten

Ressursbehovet i hjemmetjenesten er beregnet etter samme modell som prismodellen i brukervalgsordningen. Årsverkene er dimensjonert ut fra antall brukere, tiltakstimer og krav til direkte brukertid. Budsjett for korttidsvikarer og overtid er styrket i budsjett 2014 i henhold til erfaringstall.

Hjemmesykepleie

Som det fremkommer av påfølgende oversikt av hjemmesykepleien er antall brukere og tiltakstimer lavere enn måltall per 16.03.2014. Dette er et godt utgangspunkt for en aktivitet innfor vedtatt budsjett i 2014. Noe av forklaringen kan være at det er et høyt antall brukere innlagt på institusjon.

Status pr 16.03.2014 er som følger:

Hjemmesykepleie – kommunal leverandør u/nattjeneste	Måltall 2014	per 16.3.2014
Antall brukere per uke	822	817
Tiltakstimer per uke	2 260	2 171
Snitt tiltakstimer per bruker per uke	2,75	2,66

Praktisk bistand

Også praktisk bistand ligger under måltall pr 16.03.2014. Antall brukere ligger 63 under måltall (6,7 %) og tiltakstimer per uke ligger 115 under måltall (10,4 %). Det vurderes at det ikke er en stor risiko for merforbruk for praktisk bistand i 2014 ut fra dagens aktivitetsnivå.

Praktisk bistand – kommunal leverandør	Måltall 2014	Per 16.3.2014
Antall brukere	945	882
Tiltakstimer per uke	1106	991
Snitt tiltakstimer per bruker per uke	1,17	1,2

Begge tjenestene har hatt en positiv utvikling i bruk av overtid og har lavere sykefravær sammenlignet med samme periode i 2013.

Rekruttering av fagfolk/studenter til helgevakter har bidratt til større stabilitet og mindre ekstravakter. Flere ordinære stillinger er nå besatt.

Usikkerhetsfaktorer

Selv om det har blitt lettere å rekruttere til faste stillinger, er det fortsatt utfordringer ved kort- og lengre fravær. Spesielt er det utfordrende å skaffe vikarer til sykepleiestillinger ved nedkomstpermisjoner.

Aktivitetsnivået er knyttet til vedtaksmengde og antall brukere og tidligere erfaringer tilsier at dette vil variere gjennom året. Det vil alltid være en usikkerhet knyttet til dette, men den positive utviklingen så langt gir grunn til optimisme for et resultat i balanse.

Tiltak for budsjettbalanse / risikoreduksjon

Det jobbes aktivt med nærværarbeid (sykefraværsoppfølging) for reduksjon av sykefravær. Rekruttering av fagpersoner til faste- og vikarstillinger er viktig for å opprettholde høy kvalitet, som igjen gir mindre overtid, mer effektiv drift og bedre arbeidsforhold.

Hjemmetjenesten - kommentar	Prognose	Sum
Liten risiko for merforbruk. Muligheter for mindreforbruk.	Aktiv prognose	0
	Pessimistisk anslag	- 3 000 000

Aktiv prognose bygger på en forventning om at bruker- og timeantallet stabiliserer seg i underkant av måltallet. Pessimistisk anslag tar høyde for at antall brukere øker ut over måltall med ca 30 brukere.

Kjøp av sykehjemsplasser

Budsjettforutsetninger

I budsjett 2014 er måltallet for sykehjemsplasser 564 og det er budsjettert med 1 overligger på sykehus per døgn. Befolkningsprognosen skulle tilsi et snitt på 557 plasser, med utgangspunkt i alderssammensetning og brukerrater tilsvarende bygjennomsnitt for periodene 1. og 2. tertial 2013.

Per 09.03.2014 har bydelen i gjennomsnitt brukt 572 sykehjemsplasser, dvs. 9 plasser mer enn budsjettert, noe som gir en årsprognose på ca 5 mill. kroner i merforbruk hvis vi holder samme aktivitetsnivå videre ut året. Det er da tatt hensyn til økt vederlagsinntekt på 1 mill. kroner som følge av flere på langtidsplass. Overligger på sykehus har vært 0,3 plasser i snitt så langt i år. I samme periode i fjor hadde bydelen i gjennomsnitt brukt 565 plasser i tillegg til 5 overligger på sykehus per døgn.

Utvikling i antall sykehjemsplasser er som følger:

<i>Institusjonsplasser - totalt</i>	<i>Resultat 2013</i>	<i>Budsjett Mål 2014</i>	<i>Gjennomsnitt h.i.å</i>	<i>Res 09.03.2014</i>
Somatisk/bokollektiv	354	358	364	362
Skjermede /forsterkede	117	119	122	122
Korttids-/rehabiliteringsplasser	83	80	77	79
Aldershjem	8	7	9	9
Totalt:	562	564	572	572

Usikkerhetsfaktorer

Erfaringsmessig svinger antall utskrivingsklare pasienter mye i løpet av et år. Behovet for korttidsplasser er knyttet til dette. Behov for langtidsplasser kan også variere i perioder. Søknadskontoret har det siste året klart å øke sirkulasjon på korttidsplasser og dermed redusert omfanget av overligger sammenligning med første halvår i fjor. Risikoen for økning i antall overliggerdøgn ut over avsatt budsjett vurderes som lav.

Tiltak for budsjettbalanse

- Spesialisering av saksbehandlere på ulike tjenester for å øke effektivitet og kvalitet i oppfølging av brukere i hjemmet og på korttids- og rehabiliteringsplasser.
- Ytterligere forbedring av samarbeidet med korttids- og rehabiliteringsavdelingen og hjemmetjenesten for å sikre riktig vurdering av omsorgsnivå og rehabiliteringspotensiale.

Risikovurdering

Sykehjemsplasser - kommentar	Prognose	Sum
Høy risiko, men utviklingen av kjøp av plasser kan endre seg raskt	Aktiv prognose	- 2 000 000
	Pessimistisk anslag	- 5 000 000

Aktiv prognose bygger på erfaring om at bruk av sykehjemsplasser kan toppe seg i perioder, men kan utlignes nærmere budsjettmålene i løpet året. For å nå en prognose på 2 mill. kroner i merforbruk, forutsettes det et gjennomsnitt på 570,5 plasser første halvår, og at vi deretter ligger på nivå med budsjett med 564 plasser siste halvår.

Pessimistisk anslag er basert på en prognose med utgangspunkt i 572 sykehjemsplasser i gjennomsnitt for 2014, det samme som bydelen har i snitt per 09.03.2014.

*Funksjonshemmede – kjøp av tjenester**Budsjettforutsetninger*

Funksjonshemmede Kjøp av tilbud	Budsjett 2013	Avvik resultat 2013	budsjett 2014	Prog avvik per februar 2014
BPA	7 072	-359	9 382	-600
Dagtilbud	17 053	-548	18 584	-1 300
Botilbud	34 467	-1 092	39 090	- 2 800

Budsjettet for 2014 ble justert for alle kjente aktivitetsendringer per medio oktober 2013.

Usikkerhetsfaktorer

Hovedårsaken til avvik i 2014 er nye brukere, samt endret tilbud for en bruker.

Endring av botilbud for en bruker har ikke blitt gjennomført som planlagt og er hovedårsaken til avviket på botilbud.

Det har vært nødvendig å flytte en bruker over i nytt tilbud i Bolig og avlastningsavdelingen. Dette har medført en samlet prisvekst på ca 2 mill. kroner knyttet til dag- og botilbud.

Tiltak for budsjettbalanse

Erfaringsmessig skjer det endringer i løpet av året som kan gi positive utslag på resultatet. Økning i kostnadene for enkelte brukere kan gi økt refusjonen for ressurskrevende brukere. Det jobbes med å utarbeide en oppdatert oversikt over det samlede refusjonskravet for bydelen, for å avklare om refusjonen blir utover de 50 mill. kronene som er avsatt i budsjettet.

Risikovurdering

Funksjonshemmede kjøp tjenester	Prognose	Sum
Sannsynlighet for negativt avvik	Aktiv prognose	- 2 000 000
	Pessimistisk anslag	- 5 000 000

Aktiv prognose er basert på forventet økt refusjon for ressurskrevende brukere ut fra økning i pris for enkelte brukere.

Pessimistisk anslag viderefører dagens kjente kostnader ut 2014 uten økt refusjonsinntekt og endringer i tilbudet.

Barnevern

Budsjettforutsetninger

Barnevernet er budsjettert med en rammeøkning i 2013 på 1,5 mill. kroner til 108,2 mill. kroner. Dette er 3,6 mill. kroner mer enn regnskapsresultat for 2013.

Gjennomsnittsbelegg på institusjonsplasser i 2013 var på 14,8 plasser og budsjett for 2014 forutsetter et gjennomsnittsbelegg på 13,8. Gjennomsnittlig pris på institusjonsplassene var noe lavere enn budsjettert slik at forbruket var i tilnærmet balanse.

Ved utgangen av februar 2014 er gjennomsnittet 17,4 institusjonsplasser. På samme tid i 2013 hadde bydelen et snitt på 12 institusjonsplasser.

Antall plasser i institusjon inkl. Ofot	antall 31.12.2013	antall gj.snitt 2013	antall budsjett 2014	Per februar 2014
Ordinære institusjonsplasser	13	14,8	13,8	17,4
Fosterhjem under institusjon	9	10,5	11	12

Usikkerhetsfaktorer

Ved utgangen av 2013 hadde barnevernet 17 institusjonsplasseringer, mens det for 2014 er budsjettert med 13,8 plasseringer i snitt for året. Det var antatt at fem av institusjonsplasseringene ville kunne få en omplassering til fosterhjem i løpet av første kvartal 2014. Per februar er det klart at tre av plasseringene får lenger varighet enn antatt pga. utredning og nemds- og tingrettsbehandling. I tillegg har barnevernvakten foretatt nye plasseringer i år, hvorav to fortsatt er under utredning. En ungdom er under tvang, hvilket innebærer særskilte kostnader.

Antall fosterhjem under institusjon (statlige fosterhjem) er budsjettert med et snitt på 11 barn. Dette antallet er per februar korrigert til 12 plasser pga. feilregistrering av ett plasseringstiltak som «hybel med forsterket oppfølging». Det er ikke forventet at bydelen vil få verken et lavere antall eller lavere kostnader i løpet av 2014.

Tiltak for budsjettbalanse

Det ble i 2013 opprettet to årsverk med formål er å redusere risikoen på området ved å rekruttere flere fosterhjem selv og gi veiledning og oppfølging i egen regi. Stillingene ble besatt høsten 2013 og fikk således ikke forventet effekt i 2013. Det er forventet at dette vil få effekt i 2014.

Risikovurdering

Barnevern samlet - kommentar	Prognose	Sum
Sannsynlighet for negativt avvik er stor.	Aktiv prognose	- 2 000 000
Mange på institusjon.	Pessimistisk anslag	- 9 000 000

Pessimistisk anslag for merforbruk på barnevern bygger på en videreføring av dagens aktivitetsnivå med 17 institusjonsplasser i gjennomsnitt i 2014.

En aktiv prognose forutsetter gjennomsnittlig antall institusjonsplasser i underkant av 14 plasser.

Økonomisk sosialhjelp

Budsjettforutsetninger

I budsjettet for 2014 er det lagt til grunn at bydelen skal ha 375 klienter i gjennomsnitt med en gjennomsnittlig utbetaling per klient på kr 11 812 per måned. Rammen for økonomisk sosialhjelp er økt med 4 mill. kroner sammenlignet med justert budsjett 2013, til 50,61 mill. kroner. Ved å prisjustere forbruket i 2013 til 2014-kroner, ligger tildelt budsjett 2014 0,59 mill. kroner under forbruk i 2013.

Antall klienter var frem til og med november litt under eller lik utviklingen i 2012 og hadde et gjennomsnittlig antall klienter på 379. I desember var antall klienter 441 mot 405 i samme periode i 2013.

Utviklingen av antall klienter per måned sammenlignet med 2012 og 2013

Måned	Antall aktive klienter		
	2012	2013	2014
Jan	373	366	406
Feb	394	386	416
Mars	415	404	

Måltall - Sosialtjenesten	Resultat 2013	Måltall 2014	Status feb. 2014
Gjennomsnittlig antall klienter med økonomisk støtte per mnd.	384	375	411
- herav klienter 18-24 år,	40	35	30
- herav klienter 25 år og eldre	346	340	381
Gjennomsnittlig brutto utbetalt per klient med økonomisk støtte per mnd for året	11 291	11 812	11 784

Usikkerhetsfaktorer

Antall klienter med økonomisk sosialhjelp per måned økte i desember 2013 med 10 % sammenlignet med året før og hadde frem til og med november ligget godt under snittet for 2012. Antall klienter har etter november holdt seg i gjennomsnitt 35 klienter høyere enn samme periode året før. Stødnadsnivået per klient ligger litt under budsjett.

Med et gjennomsnittlig antall klienter på 35 over budsjettet (410), medfører dette en økt utbetaling av økonomisk sosialhjelp på ca 5 mill. kroner ut fra dagens gjennomsnittlig brutto utbetaling per klient.

Usikkerhetsfaktor framover vil i hovedsak være knyttet til økt arbeidsledighet og et fortsatt stramt boligmarked. Avslutning av AAP har foreløpig ikke gitt noe utslag i antall sosialhjelpsmottakere. Kun et fåtall personer har gått over fra AAP til økonomisk sosialhjelp.

Antall personer i kvalifiseringsprogrammet de første månedene har vært 70 per måned i snitt mot et forventet aktivitetsnivå på 83. Så langt har dette gitt en besparelse på ca kr 700 000 lavere utbetaling av kvalifiseringsstønad.

Det forventes at aktiviteten øker i tiden fremover, og at dette vil redusere antall sosialhjelpsklienter.

Tiltak for budsjettbalanse

Bydelen opprettet i 2013 en stilling som boligfremskaffer med formål å styrke arbeidet med å framskaffe boliger for vanskeligstilte og få klienter raskt ut fra døgnovernattingssteder. Stillingen ble besatt 01.01.2014 og hadde således ingen effekt i 2013, men forventes å ha en effekt i form av reduserte utgifter til døgnovernatting i 2014.

Bydelen igangsatte høsten 2013 et prosjekt til booppfølging av vanskeligstilte, basert på tilskuddsmidler til fire årsverk boligkonsulenter. Dette forventes, sammen med økte ressurser til boligfremskaffelse, å redusere kostnader til husleierestanser og døgnovernattinger.

Konseptvalgutredning for etablering av boliger til vanskeligstilte er under utarbeidelse. Bydelen forventer at etablering av flere tilpassede boliger vil bidra til å redusere bydelens kostnader til kjøp av kostbare botilbud til vanskeligstilte, selv om effekten av dette ikke forventes å bli merkbar før i 2015.

Bydelen har fått prosjektmidler fra Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester til finansiering av to årsverk til prosjektet "Snart ansatt". Det forventes at en klarer å redusere klientantall pga. videreføring av dette tiltaket, samt bedre måloppnåelse i kvalifiseringsprogrammet.

Risikovurdering

Økonomisk sosialhjelp - kommentar	Prognose	Sum
Sannsynlighet for negativt avvik.	Aktiv prognose	- 2 000 000
	Pessimistisk anslag	-5 000 000

Pessimistisk anslag bygger på en videreføring av forbruket resten av 2014 med et gjennomsnittlig antall klienter på 410.

For å ende på et resultat på -2,0 mill. kroner, må gjennomsnittlig brutto utbetaling i 2014 ligge på kr 11 700, med gjennomsnittlig antall klienter på 390.

Samlet vurdering av prognose for 2014

Ut fra en samlet vurdering av aktivitetsnivået per februar er det mest sannsynlig at det går mot et merforbruk på de områdene som er vurdert som risikoområder. Samlet sum under aktiv prognose forutsetter at alle områder når sitt mål om å redusere aktivitetsnivået. Sannsynligheten er stor for at enkelte områder ikke når målet som er forutsatt i den aktive prognosen og at negativt avvik dermed blir større enn 2 mill. kroner.

Område	Aktiv prognose	Pessimistisk anslag
Hjemmetjenesten	0	- 3 000 000
Sykehjemsplasser, overliggere, vederlag	- 2 000 000	-5 000 000
Tilbud utviklingshemmede	- 1 000 000	- 4 000 000
Barnevern	- 2 000 000	-9 000 000
Sosial	- 2 000 000	-5 000 000
Avsatt reserve – udisponert	5 000 000	5 000 000
SUM	-2 000 000	- 21 000 000

Forventninger til budsjett 2015 og økonomisk situasjon

Med unntak av hjemmetjenesten, viser alle risikoområder betydelig fare for at det samlet blir et merforbruk i bydelens ordinære drift i 2014. Selv om det på enkelte områder kan skje store endringer på kort tid, ligger avviket etter nesten tre måneders drift høyt.

Bydelen avsluttet 2013 med et positivt resultat på 27,7 mill. kroner. Av dette var 7,9 mill. kroner knyttet til ordinær drift. Barnevern, kjøp av sykehjemsplasser og økonomisk sosialhjelp hadde

imidlertid en negativ økonomisk utvikling på slutten av året. Dette har fortsatt eller forsterket seg inn i 2014.

Barnevern har et bekymringsfullt høyt antall institusjonsplasseringer så langt i år, og lang varighet på midlertidige tiltak i påvente av omplassering til fosterhjem gir store merkostnader. Risikoen er derfor stor for at dette område får et større merforbruk enn den aktive prognosen viser.

Kjøp av sykehjemsplasser ligger høyt sammenlignet med tidligere år, og dette til tross for en nedgang i antall eldre. Det er imidlertid erfaringsmessig store svingninger gjennom året og det forventes en nedgang mot et mer normalt nivå. Dette er det imidlertid også knyttet stor usikkerhet til, og det kan gi merforbruk hvis nivået fortsetter å ligge høyt.

I økonomiplanperioden frem til 2017 er det fortsatt planlagte store kutt i bydelssektoren. For 2015 er det en forventet reduksjon i rammen på 311 mill. kroner, 157 mill. kroner i 2016 og 151 mill. kroner i 2017. Ut fra bydelens andel av totalrammen vil dette utgjøre ca 26 mill. kroner i 2015, 13 mill. kroner i 2016 og 12,5 mill. kroner i 2017 for Bydel Østensjø.

Endringer i kriterieandeler, samlet rammetildeling og demografikompensasjon vil gi utslag på fremtidige tildeling.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Risikovurdering av budsjett 2014 tas til etterretning.

Tove Stien /s
bydelsdirektør

Håkon Kleven /s
avdelingsjef

Vedlegg: Referat fra startmøte med Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester, budsjett 2014